

Dk. Knut Heim, Methali, Hotuba ya 1, Utangulizi

© 2024 Knut Heim na Ted Hildebrandt

Karibu katika mfululizo huu wa mihadhara ya kitabu cha Mithali. Jina langu ni Dk. Knut Heim. Mimi ni Presbyter, mhudumu aliyewekwa wakfu katika Kanisa la Methodisti nchini Uingereza, lakini hivi majuzi nimehamia hapa Colorado, yenye jua kali, huko Marekani. Ninafanya kazi katika Seminari ya Denver hapa Denver, ni wazi, kwa hivyo jina. Ninataka kukukaribisha kwenye mfululizo huu wa kitabu cha Mithali. Kwa sababu kwangu, hiki ni kitabu cha kuisimua.

Ni mojawapo ya vitabu hivyo katika Biblia ambavyo havisomwi mara kwa mara, na kuna sababu za hilo, bila shaka, ambazo tutazingatia katika mwendo wa mihadhara hii. Lakini kwangu binafsi, nimevutiwa na kitabu hicho kwa zaidi ya miaka 25. Nilisomea Shahada ya Uzamivu kwenye kitabu cha Mithali miaka ya 1990 katika Chuo Kikuu cha Liverpool, tena nchini Uingereza.

Kisha nimefanya kazi kama mchungaji, na kama mhudumu aliyewekwa rasmi katika Kanisa la Methodisti kwa miaka kadhaa, kisha nimekuwa nikifundisha katika seminari mbili nchini Uingereza, kwanza katika Wakfu wa Malkia huko Birmingham katika Midlands, na kisha katika Chuo cha Trinity Bristol kusini-magharibi mwa Uingereza. Lakini sasa hebu tuanze na kitabu cha Mithali sawasawa. Kwa hiyo, na tuanze na mstari wa kwanza, jina la kitabu, Mithali ya Sulemani, mwana wa Daudi, mfalme wa Israeli.

Lakini je, zile mistari 915 katika sura 31 za kitabu hicho kweli zote zimetoka kwa Sulemani? Naam, bila shaka si. Tunajua hilo kwa sababu tunaposoma kitabu hicho kikweli, tunagundua kwamba kitabu hicho kwa hakika ni mkusanyo wa Mithali, na baadhi ya mikusanyo hiyo ilikusanywa na watu waliotajwa au vikundi vya wasomi, wa wasomi wa kale. Ambao majina na majina tunayo katika manukuu ya makusanyo mbalimbali katika kitabu, nitazungumzia baadhi ya haya baada ya muda mfupi.

Lakini nataka pia kuvuta usikivu wako ninapoendelea sasa na aina fulani ya matamshi mafupi ya utangulizi kuhusu kitabu hiki, kwa kiwango fulani katika maelezo yangu sasa, ninatumia wiki ya Jumuiya ya Mafunzo ya Agano la Kale, ambayo inaweza kupatikana mtandaoni, na ninakuhimiza uangalie hili. Ni nyenzo nzuri na yenye manufaa kwa kila aina ya vitabu vya kibiblia ambavyo viko mtandaoni na vinapatikana bila malipo. Jumuiya ya Mafunzo ya Agano la Kale hufanya haya yapatikane bila malipo kwa umma kwa ujumla, na inapotokea, nikawa nimeandika wiki kwa ajili ya kitabu cha Mithali katika chapisho hili.

Kwa hivyo, kwa kiwango fulani, nitakuwa nikichora juu ya yale ambayo nimeandika kwa hiyo katika maoni yangu sasa. Kwa hivyo, kitabu cha Mithali kinatualika kwenye

safari ya kiakili na kiroho, na hii kwa kweli ni tukio la akili na roho. Ni safari yenye changamoto za kiakili na yenye kuthawabisha ambayo tunashiriki.

Mwaliko wa kitabu hiki umeonyeshwa katika suala la karamu ya kiakili, hasa kama tunavyoweza kuona katika karamu kuu iliyoandaliwa na Bibi Hekima katika sura ya 9, aya ya 1 hadi 12, na inaahidi. Kitabu kwa ujumla, na mihadhara mingi iliyomo ndani yake, huahidi maisha ya mafanikio yenye sifa ya mahusiano ya furaha na hali ya juu ya kijamii. Kwa kielelezo, katika sura ya 31, katika mstari wa 10 hadi 31, sherehe hiyo kuu ya mwanamke mwenye uwezo wa ajabu, mwenye hekima, mwenye nguvu, na mwenye mafanikio mwishoni mwa kitabu.

Wakati huo huo, masomo mengi yanayoweza kutumika yanafunzwa, kutia ndani uchunguzi wa kina na wenye kuchochea wa mada zenye kuvutia kama vile ngono, pesa, na siasa. Ingawa lengo siku zote ni la vitendo na linapendezwa na mafanikio haya ya kidunia, lakini, kwa upande mwingine, kila sehemu ya kitabu ina sifa ya uhalisia wa kidini unaojiamini, usio wa asili, ambao mara nyingi huonyeshwa kwa njia za ucheshi kabisa. Sasa, maoni machache zaidi kuhusu uandishi wa sehemu nyingi za kitabu.

Kitabu hiki kina mikusanyo saba tofauti. Kwanza, tuna mkusanyo wa mihadhara ya Sulemani iliyoingiliwa na hotuba mbalimbali katika sura ya 1 hadi 9. Kwa hiyo, hiyo ni sehemu peke yake ya mfululizo wa mihadhara na hotuba. Kisha, pili, tuna mkusanyo wa methali za Sulemani ambazo nyakati fulani hugawanywa, au nyakati fulani na wasomi kugawanywa katika sehemu mbili tofauti, yaani sura ya 10 hadi 15 na sura ya 16 hadi 22.

Kisha, tuna, tatu, mkusanyiko wa maneno ya wenye hekima. Haya yanaanzia katika sura ya 22, mstari wa 17, na kupitia sura ya 24, mstari wa 22. Mkusanyo mdogo wa nne ni mkusanyo zaidi wa maneno ya wenye hekima katika sura ya 24, ni mfupi kiasi, ni mistari 23 hadi 34 tu.

Kisha, mkusanyo mdogo wa tano ni mkusanyo zaidi wa methali za Sulemani, lakini kama kichwa katika sura ya 25, mstari wa 1, kinavyotuambia, hizi zimekusanywa na wasimamizi, na maofisa wa mahakama, na wasimamizi, katika makao ya kifalme chini ya utawala wa Hezekia, karibu, vizuri, takriban miaka 300 baada ya wakati wa Sulemani. Hii ni sura ya 25 hadi 29. Kisha, sehemu ya sita ni mkusanyiko wa semi na tafakari za mtu anayeitwa Aguri, mwana wa Yake.

Na hatujui kabisa mtu huyo ni nani, mtu huyo hajatajwa katika kitabu chochote cha Biblia na pia hajatajwa au kujulikana kutoka kwa nyenzo zozote za kiakiolojia za ziada za Biblia au kupatikana au graffiti au kitu chochote kama hiki. Na kisha, katika sura ya 7, tuna ile inayoitwa semi za Lemueli, Mfalme Lemueli, kwa kweli hotuba fupi ambayo yeye mwenyewe alipokea kutoka kwa mama yake, katika sura ya 31, mstari wa 1 hadi 9, kwa hiyo hizi zimetwiwa alama waziwazi kuwa ni mihadhara ya Mama

Malkia. Na kisha, ikiongezwa kwa hili katika sura ya 31, aya ya 10 hadi 31, ni taswira ya mhusika wa kishairi aliyebobea, anayevutia sana ambayo tutaangalia kwa undani zaidi baadaye katika mfululizo huu wa mihadhara.

Kwa hiyo, tunapoendelea katika utangulizi wetu wa Kitabu cha Mithali, kile tunachokiona kwa kweli ni kwamba tuna sehemu nyingi tofauti, sehemu saba kubwa, zote pamoja, na maandishi tofauti waliotajwa au hata wasiojulikana. Na baadhi ya nyenzo ni kweli bila majina, tunajua wao ni watu wenye busara, lakini hakuna majina, hakuna kazi maalum ya watu hawa masharti. Mstari wa ufunguzi wa kitabu hicho, mwanzoni, unaonekana kumpa kitabu hicho kizima Mfalme Sulemani, mwana wa Daudi, aliyejulikana sana kwa kutunga na kukusanya idadi kubwa ya mithali, nyimbo, na maandishi ya kisayansi, kama tunavyosoma katika kitabu cha Biblia cha 1 Wafalme, sura ya 4, mistari 32 hadi 33 hasa.

Na hii ni, bila shaka, sababu mojawapo kwa nini kitabu kwa ujumla, ingawa sehemu zake nyingi hazitokani na Sulemani, zimekusanywa kwa namna fulani chini ya jina hili la Mithali ya Sulemani. Walakini, kama tulivyoona tayari, manukuu katika sehemu za baadaye za kitabu huweka wazi sehemu kadhaa kwa maandishi na wakusanyaji wengine waliotajwa au ambao hawakutajwa. Tunaona hili, kwa mfano, katika sura ya 22, mistari wa 17, katika sura ya 24, mistari wa 23, katika sura ya 30, mistari wa 1, na katika sura ya 31, mistari wa 1. Na bila shaka, tumetaja pia sura ya 25, mistari wa 1, ambayo inampa Sulemani methali zilizokusanywa katika sura hizo, lakini zinatambua kwamba miaka mia kadhaa baadaye zilikusanywa na watu wengine.

Kwa hivyo, sasa nataka kunukuu kutoka kwa ufafanuzi mkuu wa hivi majuzi juu ya kitabu cha Mithali na Bruce Waltke katika safu ya NYCOT, na nikusomee tu hii ili kukupa hisia ya jinsi msomi mmoja haswa, au msomi wa kihafidhina katika siku za hivi karibuni, amefanya muhtasari wa nyenzo. Anasema hivi, nanukuu, Mhariri wa mwisho asiyejulikana aliambatanisha makusanyo ya 5 hadi 7, hii ni sura ya 25 hadi 31, kwa makusanyo ya Sulemani 1 hadi 4, hii ni sura ya 1 hadi 24. Kwa kuangalia analogi za Biblia, aliruhusu kichwa cha awali kinachohusisha kazi hiyo na Sulemani katika 1.1 kusimama kama kichwa cha Sulemani, kwa sababu kichwa cha Sulemani ni kichwa cha mwisho cha utunzi wake. sura ya 1 hadi 29, na mwandishi mashuhuri zaidi wa antholojia hii.

Mhariri huyu wa mwisho, mwandishi halisi wa kitabu hiki, Bruce Waltke anaandika, si ya maneno yake, pengine aliishi kuchelewa kama kipindi cha Uajemi, kwa hiyo hii ni baada ya uhamisho wa Babeli, karibu 540 hadi labda hata mwishoni mwa 332 KK. Kwa hivyo huo ndio mwisho wa nukuu yangu kutoka kwa Bruce Waltke, lakini hapa kuna aina ya njia ya kufikiria mgawo wa maandishi kwa Sulemani kwa njia inayolingana ambayo hutusaidia kuelewa kwamba sehemu kubwa ya kitabu na jinsi ilivyopangwa sasa katika muundo wake wa mwisho kwa kweli ilifanyika sana, baadaye sana kuliko Sulemani, Mfalme Sulemani, aliishi. Kwa hiyo, basi waandikaji waliotajwa wa mikusanyo miwili ya mwisho katika kitabu hicho, yaani, Aguri, mwana wa Yaqe, na

Mfalme Lemueli, vinginevyo hawajashuhudiwa, na kwa kweli hatujui kitu kingine chochote kuwahusu isipokuwa kwamba Mfalme Lemueli ana uwezekano wa kuwa na asili isiyo ya Mwisraeli.

Na hili ni jambo tutakalorejea baadaye katika mihadhara ya kitabu hiki, uandishi huu ambao sio Waisraeli wa baadhi ya nyenzo ambazo tunapata katika Mithali. Sehemu ya kuvutia kabisa na sifa ya kitabu hiki cha kimataifa kweli ambacho hata hivyo ni sehemu ya maandiko matakatifu ya watu wa Israeli, ambao ni tofauti sana kidini na baadhi ya, au mataifa yote yanayowazunguka katika Mashariki ya Karibu ya kale ya enzi hiyo. Asili ya kijamii na kidini ya fasihi ya hekima ya Israeli ya kale basi ni ya kimataifa, na hii ina athari muhimu kwa mapokezi yake na kwa umuhimu wake wa kisasa kama tutakavyoona.

Kwa hivyo, tayari tumezungumza juu ya ukweli kwamba Sulemani kwa hakika si mwandishi wa kitabu chote, lakini je, hata yeye ndiye mwandishi wa sehemu hizo za kitabu ambazo kwa uwazi zimegawiwa kwa hili? Na kwa kweli kuna mashaka ya kisasa kuhusu uandishi huu wa Solomon hata wa sehemu hizo, na ninataka tu kuzingatia hilo kidogo ili kutusaidia kuelewa baadhi ya usuli hapa. Kwa hiyo kwa kuzingatia mambo ya nje, wanazuoni wengi wa hivi karibuni, bila shaka tangu karne ya 20 na hata mapema kidogo, wanahoji ikiwa kweli Sulemani ndiye alikuwa mwandishi wa sehemu za kitabu ambazo hata amepewa yeye moja kwa moja. Idadi kubwa ya methali zinazozingatiwa, yaani, zinaonekana kuwa kinachojulikana kama methali za watu, methali halisi ambazo zilitoka kwa watu wa kawaida, watu wa kawaida, sio mahakama, si mfalme.

Kwa hivyo, ufafanuzi hasa wa methali hizi za watu ni kwamba zilikuwa methali zisizojulikana ambazo zilikuwa zimekubalika sana katika tamaduni kufikia wakati zilipojumuishwa katika mikusanyo ya Kitabu cha Mithali. Kwa hiyo, yaelekea kwamba methali za Solomoni zinaweza kuwa zilitungwa badala ya kuandikwa na Sulemani, hata kama tunakubali ukweli kwamba aliziweka katika kitabu jinsi tulivyo nazo sasa. Mengi, labda sehemu kubwa ya maneno hayo, huenda yalitolewa kwake kwa usahihi kwa msingi wa sifa yake ya kuwa mfalme mwenye hekima.

Inasadikika vile vile kwamba methali nyingi zilizotambuliwa kama za Sulemani na wahudumu wa Hezekia mwishoni mwa karne ya 8 KK zilikabidhiwa kwa Sulemani si kwa sababu aliaminika kuwa mwandishi wao halisi, lakini kwa sababu ziliaminika kuwa ni za idadi ya methali 3,000 zilizosemwa na Sulemani kulingana na mapokeo yaliyoonyeshwa katika 1 Wafalme 4.35 au 12 au Wafalme wa Sulemani. wakati. Nadhani sasa inafaa pia kutumia muda kidogo angalau kwenye tarehe za sehemu tofauti za kitabu. Kumbuka kama vile nukuu kutoka kwa ufafanuzi wa Bruce Walters ilituonyesha mapema kidogo, dakika chache zilizopita, sehemu za mwanzo za kitabu zinaweza kuwa za mapema kama wakati wa Sulemani katika miaka ya 900 katika karne ya 10 KK, lakini sehemu za hivi punde zaidi za kitabu zinaweza kuchelewa kama miaka ya 300.

Kwa hivyo, kwa kweli tunazungumza juu ya muda wa hadi miaka 600 katika makadirio ya watu wengine. Sijaenea sana katika uchumba wangu mwenyewe wa vifaa, lakini hata hivyo. Kwa hivyo kwa ujumla mkusanyo wa pili, ambao ni Mithali 10:1-22.16, unachukuliwa na watu wengi kuwa sehemu ya zamani zaidi ya kitabu.

Na wengi hufikiri kwamba angalau kwa kanuni aya hizi 375 zingeweza kutoka si wakati wa Sulemani tu bali labda zilikusanywa, kutungwa, au kupendwa na yeye. Kwa upande mwingine, wasomi wengi wa kisasa wana shaka ikiwa sehemu yoyote ya kitabu inaweza kuwa ya zamani kama hiyo. Kisha mkusanyo wa tatu na wa nne, ambao ni Mithali 22:17-24:22, na kisha pia sehemu nyingine fupi, Mithali 22:17-24:23-34, inawekwa kwa kundi lisilojulikana la watu wenye hekima.

Hawa kwa ujumla wamechukuliwa kama aina fulani ya wasomi walioko kwenye jumba la kifalme huko Yerusalemu, kama kwa mfano Ahitofeli maarufu, mshauri wa kisiasa wa Daudi na Absalomu, ambaye tunasoma juu yake katika 2 Wafalme 15-16. Kuna, hata hivyo, na hii ni ya kuvutia sana, kiasi cha kushangaza cha mwingiliano na mfanano kati ya sehemu kubwa za 22.17-24.22 na maandishi ya hekima ya kisasa ya Wamisri, ambayo yanajulikana kama Maagizo ya Amenemope. Kwa njia, kama vile mvunja ndimi, Amenemope, ndivyo ninavyofikiri katika ulimwengu wa lugha ya Kiingereza wasomi wengi hilitamka jina la mjuzi huyu maarufu kutoka Misri.

Lakini, kwa mfano, huko Ujerumani, nilikokulia, nadhani tulitamka siku hizo kama Amenemope. Kwa hivyo, basi, chagua chaguo lako, hata hivyo, unataka kulitamka, ndivyo utakavyolitamka. Kwa hivyo, hii ni tukio la kupendeza hapa, kwamba tunayo mistari kadhaa katika sura hizi, 22-24 katika Mithali, ambayo inaonekana halisi, au karibu maneno sawa katika tafsiri, bila shaka, katika maandishi ya Kimisri kutoka takriban kipindi cha wakati huo huo, lakini watu wengi wanabishana, na nadhani kwa kusadikisha kubishana, hata kuliko wakati wa Sulemani, kwamba kifungu cha Sulemani ni kidogo.

Hivyo basi, basi kuna mwingiliano mwingi sana kati ya maandishi haya mawili ambayo ujuzi wa moja kwa moja, na utegemezi wa ubunifu wa Mithali kwa wenzao wa Misri sasa unakubaliwa karibu ulimwenguni kote na kwa usahihi kabisa katika usomi wa kisasa. Haiwezekani kutaja kwa usahihi mkusanyo huu na mkusanyo mdogo unaofuata wa maneno ya hekima katika 23-34, zaidi ya kusema kwamba inaweza kutokana na kipindi chochote katika historia ya Waisraeli. Msimamo wao wa awali, hata hivyo, katika mfuatano wa mikusanyo midogo, unapendekeza kwamba waliongezwa kwenye kitabu kabla ya utawala wa Hezekia mwishoni mwa miaka ya 700, kwa sababu sura ya 25, inayofuatia tu mfululizo wa mikusanyo, bila shaka, ni kuanzia kipindi hicho na kuendelea.

Kisha tuzungumzie mkusanyo wa tano, Mithali 25-29. Hii inatoa tarehe sahihi kiasi ya kipindi chake cha kukusanywa, angalau, wakati wa utawala wa Mfalme Hezekia,

takriban kutoka 728 hadi 698 KK. Hata hivyo, tena, nyenzo zilizomo katika mkusanyiko huu zimetangazwa kuwa za kipindi cha Sulemani katika miaka ya 900, ambayo tarehe ya utawala wake ni takriban 970 hadi 931 KK.

Basi, yaelekea kwamba angalau baadhi ya habari za baadaye kuliko wakati wa Sulemani zingejumuishwa pia katika jambo hili kwa bahati mbaya. Kisha hatimaye, mikusanyo miwili ya mwisho katika kitabu hicho karibu bila shaka ni ya kipindi cha baadaye kuliko enzi ya Hezekia. Tena, kama vile msimamo wao mwishoni mwa kitabu unapendekeza, wanaweza kuwa wamechelewa karibu na mwisho wa kipindi cha Uajemi, kabla tu ya 332 KK, lakini inaweza pia kuwa mapema kama kipindi cha kabla ya uhamisho, yaani baada ya utawala, muda mfupi baada ya utawala wa Hezekia.

Kipindi cha uhamisho, kwa njia, kinaanzia wakati wa uharibifu wa Yerusalemu kwa mkono wa jeshi la Babeli na uhamisho wa sehemu kubwa ya idadi ya watu mwaka wa 597 hadi 586 KK, hadi kurudi kwa idadi kubwa ya watu karibu 535 KK. Sasa tumekuja, sijui kama umeona, nimeepuka sana kuzungumza juu ya hili hadi sasa, lakini sasa tunakuja kwenye mkusanyiko mdogo wa kwanza wa kitabu, yaani, sura ya 1-8 hadi 9-18. Na nimeacha hii mwisho kwa sababu uchumba wa nyenzo hii ndio utata zaidi.

Nafasi yake katika kitabu na kichwa katika 1-1, pamoja na ushahidi wa nje, yaani 1 Wafalme 4, inapendekeza kwamba ilitoka kwa Sulemani mwenyewe. Walakini, ni wazi sana kwamba wasomi wengi wa hivi karibuni wameweka tarehe ya sehemu nzima katika kipindi cha baada ya uhamisho. Hapo awali, haswa hadi katikati ya miaka ya 1980, kwa hivyo karne iliyopita sasa, mabishano ya uchumba wa marehemu walikuwa ya hali ya uhakiki au ya kihistoria.

Na hoja kimsingi ilikwenda kama hii. Nyenzo zingine katika kitabu ni misemo fupi, ya kijinga, ya mstari mmoja au mistari miwili au vikundi vidogo sana vya misemo. Ingawa nyenzo katika sura ya 1-9 ni hotuba ndefu za sura nzima mara nyingi, na pia mihadhara ya urefu wa sura.

Kwa hivyo, nyenzo hii ndefu zaidi, kwa hivyo hoja ilienda, ingekuwa kawaida kuja baadaye katika maendeleo ya aina, ya aina ya aina hii ya mafundisho ya umma. Sasa, cha kufurahisha, mabishano ya aina hii kwa kiasi kikubwa yameachwa, hakika tangu miaka ya 1990 hadi sasa. Lakini hata hivyo, uchumba wa marehemu wa nyenzo bado upo sana.

Sio msingi wa hoja hizo hizo tena. Na mimi binafsi sijaangalia hili hivi majuzi. Lakini sidhani kama hoja zingine zenye nguvu za kuchumbiana marehemu zimependekezwa, isipokuwa kuna dhana kidogo kwamba wasomi hao ambao waliweka tarehe ya nyenzo hii mapema, na kwa hivyo wangeelekea kuikabidhi kwa mkono wa Mfalme Sulemani mwenyewe, inachukuliwa kuwa ya kihafidhina kidogo, na labda kuchukua Biblia na taarifa zake kihalisi.

Ingawa zaidi, ninawezaje kuiweka, labda wasomi wasio na msingi wa imani ambao wanataka kuwa haswa, au aina ya kukosoa kila mara kwa nyenzo wanazosoma, wako wazi zaidi kupinga data ya kihistoria ambayo tunatoa katika vitabu vingi vya kibiblia. Kwa hivyo hiyo ni aina ya maoni yangu ya kibinafsi juu ya hali ya sasa ya mazungumzo. Lakini ningetoa mawazo yako, kwa mfano, kwa kazi ya mmoja wa wafanyakazi wenzangu katika Chuo Kikuu cha Cambridge, Profesa Catherine Dell, ambaye amebishana katika machapisho kadhaa kwamba hakuna sababu za msingi kwa nini sura ya kwanza hadi ya tisa katika Mithali lazima ziwe za baada ya uhamisho, na amewasilisha hoja nyingi nzuri ambazo zinaonyesha kwamba inaweza kuwa kabla ya uhamisho wa Sulemani, ikiwa ni pamoja na yeye mwenyewe.

Nadhani tutaiacha hapo. Sidhani hili ni suala ambalo ni la umuhimu kabisa au la, lakini nadhani inafaa tu kufahamu tarehe za jamaa za sehemu tofauti za kitabu. Kwa hiyo, katika sehemu ya mwisho ya aina yangu ya utangulizi wa jumla wa kitabu cha Mithali, sasa nataka kuzungumzia yaliyomo na tafsiri ya mazingira hayo katika kitabu.

Tafsiri ya yaliyomo ndani ya kitabu. Kitabu kwa ujumla wake na sehemu zake mbalimbali huleta pamoja ushauri na maonyo kwa vijana. Masuala muhimu ya tafsiri ni pamoja na yafuatayo.

Je, maadili ya Mithali ni ya busara tu? Hiyo ni kusema, je, mafundisho ya kitabu hicho yanalenga tu kuwaambia watu nini cha kufanya ili wawe na maisha yenye furaha na mafanikio, au pia yanafundisha maadili yenye mwelekeo mwingine zaidi? Pili, kwa nini kitabu kinaonekana kutopendezwa na mada kuu za theolojia ya Agano la Kale? Kutoka, kuchaguliwa kwa mababu, historia ya wafalme, mafunuo katika vitabu mbalimbali vya Biblia, vitabu vya kale vya Biblia, kazi ya manabii, na kadhalika. Je, waandishi wake, wenye hekima, ni wa aina tofauti ya mzunguko wa kijamii kutoka kwa wale ambao wameandika Torati, vitabu vitano vya Musa au Pentateuch kama inavyoitwa nyakati fulani, na manabii? Maneno mengi katika kitabu hicho yanaonya kwamba uvivu unaweza kusababisha umaskini. Kwa mfano, katika sura ya 6 mstari wa 8 hadi 11, je, hii inaashiria kwamba maskini ni maskini kwa sababu ni wavivu? Je, kitabu hicho, kama wanavyodai wasomi fulani, kinawadharau maskini? Wazo hili halionekani kupatana, hata hivyo, na maneno mengine ambayo yanaona kwamba maskini wanakabiliwa na ukosefu wa haki kutoka kwa matajiri, kwa mfano, katika sura ya 18 mstari wa 23, au mistari inayomshauri msomaji kuwa mkarimu kwa maskini, kwa mfano, katika sura ya 14 mstari wa 21 na mstari wa 31, au katika sura ya 19 mstari wa 70.

Ninapohitimisha utangulizi huu wa jumla, nadhani jambo moja mahususi ambalo nataka ulichukue kutoka kwa muhtasari huu wa jumla wa kitabu ni kwamba, cha kushangaza, cha kufurahisha sana, kitabu hicho kiliandikwa kwa ajili ya vijana. Iliandikwa kwa ajili ya watu wanaotamani makuu, wenye akili na wanaotaka kujitengenezea kitu. Wakati mwingine kitabu huwaita, katika lugha ya Kiebrania, peti, ambayo inatafsiriwa tofauti, watu wengine hutafsiri kama mtu asiyejua.

Sidhani hiyo ina maana hata kidogo. Peti katika Kiebrania, kama inavyoshughulikiwa katika kitabu cha Mithali, si mtu asiyejua kitu, bali ni mtu, kijana aliye na udadisi wa kiakili na uwezo mkubwa. Huenda wengine bado hawajakomaa kwa habari ya uzoefu wa kibinafsi na huenda wasiwe na kiwango kamili cha elimu ya kiakili iliyopatikana wakati huo, lakini kitabu cha Mithali chataka kuwasilisha hilo hasa kwa wasomaji wake, kwa ajili ya vijana wenye akili wa siku zao.

Kitabu hiki kinataka kuwatia moyo vijana kujitengenezea jambo fulani, na kusitawisha aina sahihi ya maadili ambayo yatawasaidia kufanikiwa katika maisha yenye utajiri wa kiadili, kijamii na kidini. Inataka kuwasaidia kuwa wachangiaji chanya kwa manufaa ya wote. Na hiyo ni kwamba, labda unapoendelea kushiriki katika mfululizo huu wa mihadhara juu ya kitabu cha Mithali, aina nzuri ya msimamo wa kibinafsi kwako kuukubali.

Moja ya uwazi wa kidini, wa kiroho kwa kile ambacho Mungu anataka kuwafundisha wasomaji wake kupitia kitabu cha Mithali, uwazi kwa uongozi wa Roho Mtakatifu ili kukusaidia kukuza na kuunda aina za maadili na tabia maishani ambazo zitakusaidia kufanya vizuri katika hisia zote za ulimwengu huo. Pata msimamo wa unyenyekevu wa kiakili, uwazi wa kufikiria upya mambo ambayo hadi sasa umeyachukulia kuwa ya kawaida. Kuwa wazi kushiriki katika safari ya kiakili, safari ya akili ambayo inaweza sio tu kubadilisha maisha yako mwenyewe lakini kupitia kukubadilisha, kubadilisha ulimwengu unaokuzunguka.

Ni tazamio zuri kama nini tunaposhiriki katika funzo la kitabu hiki.

Huyu ni Dk. Knut Heim katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kikao namba moja, utangulizi.